

MEERTALIGHEID OP SCHOOL WERKT

Hoe een pilot leidt tot gestructureerd aanbod

Als leerlingen in het voortgezet onderwijs zelf mogen kiezen welke taal zij kunnen leren naast het Nederlands en het Engels, dan weten zij het wel. Zij kiezen Arabisch, Chinees, Duits, Frans, Italiaans, Russisch, Spaans of Turks. Dat bleek in 2017 bij de grootschalige pilot Taal naar Keuze op de Espritscholen in Amsterdam.

Bij een eerste inventarisatie zeiden ruim 750 leerlingen geïnteresseerd te zijn in het leren van een extra taal. Uiteindelijk deden 450 leerlingen mee aan het Taal naar Keuzeproject, waarbij in acht talen onderwijs werd gegeven. Er werden 260 certificaten uitgereikt, en zeven leerlingen deden eindexamens (drie in Arabisch en vier in Turks).

Dertig docenten werkten mee aan de taallessen: eerste- en tweede-graadsdocenten, leraren in opleiding en (on)gecertificeerde moedertaalsprekers. De docenten kwamen elkaar wekelijks tegen op de scholen, en met regelmaat waren er uitwisselingen om inhoud en werkvormen vast te stellen. Zo ontstond een taalschool binnen en over de scholen heen, en dwars door alle talen heen.

De taallessen werden wekelijks op zeven scholen aangeboden aan het eind van de middag. Sommige leerlingen reisden naar een andere school voor talen niet op de eigen school aangeboden. Zo konden veel leerlingen de taal van hun keuze leren. In het tweede jaar van de pilot werd Google Classroom ingezet, waardoor leerlingen ook digitaal bij elkaar in de klas zaten. Op elke school was een coördinator aanwezig – meestal een eigen taaldocent – om alle praktische zaken te regelen.

Thematisch

De inhoud en werkvormen van Taal naar Keuze waren thematisch-communicatief van aard: muziek, eten, kennismaken, actualiteit, stad en land, mijn huis, mijn thuis. De docenten bereidden de thema's voor, zochten aansprekend (multimediaal) materiaal uit, en begeleidden de leerlingen in hun zoek- en leerproces. Wekelijks waren alle talen met hetzelfde thema aan het werk. Dit versterkte de samenwerking en uitwisseling tussen zowel docenten als leerlingen onderling: regelmatig vonden minipresentaties plaats aan het

eind van de les of bij afronding van een thema.

Zelf kiezen en aandacht voor de thuistaal leidden ertoe dat in het tweede jaar het programma Alle Talen werd geïntroduceerd. Eersteklassers en nieuwkomersklassen kregen een reeks van zes blokken meertaligheid. Vanuit alle talen die aanwezig waren in de klas, inclusief Nederlands en Engels, werd gesproken over taal: welke talen beheers je, met wie en wanneer gebruik je deze talen, waar in de wereld worden ze gesproken, in welke talen kun je lezen en schrijven, wat is taal eigenlijk, maak een dialoog in jouw taal/talen, vergelijk de talen met elkaar, de grammatica enzovoort. Dit programma werd begeleid door een team van externe docenten, zowel algemene taalwetenschappers als specifieke taalexperts.

De resultaten van de pilot waren zeer bemoedigend en hebben laten zien dat leerlingen graag talen leren en dat zelf mogen kiezen en invulling geven aan de les zowel motivatie als leereffect sterk bevorderen. De sociale cohesie en het leerplezier waren zichtbaar aanwezig. Wel werd duidelijk dat de inspanningen beloond moeten wor-

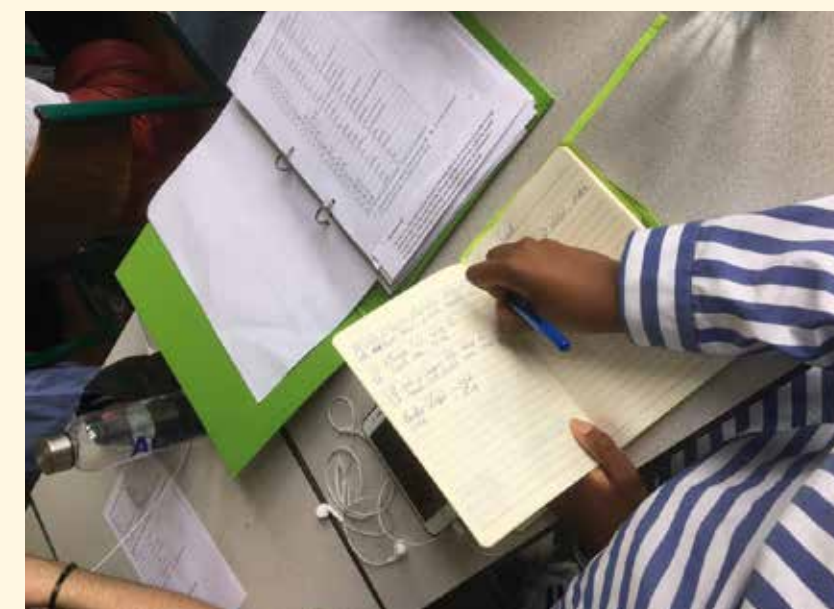
den met een rapportcijfer. Als de taal een volwaardig schoolvak is, geeft dat de leerling de formele erkenning voor zijn kennis en inspanning.

Verbreding

Door het succes van de pilot is in de zomer van 2019 besloten Stichting Taal naar Keuze op te richten. De stichting heeft als doel het gehele voortgezet onderwijs te helpen meer talen in het curriculum op te nemen. Vanaf het schooljaar 2020–2021 gaan drie taalprogramma's van start, gebaseerd op de ervaringen uit de pilot: voor de onderbouw het meertaligheidsprogramma Alle Talen en het Startersjaar in specifieke talen, en voor de bovenbouw het tweejarige Examenprogramma voor gevorderden. Taal naar Keuze hoopt hiermee bij te dragen aan de talenkennis, het plezier van talen leren, en, indirect, aan kansengelijkheid, identiteitsvorming en sociale cohesie. ■

Karijn Helsloot

Op <www.taalnaarkeuze.nl> vindt u meer informatie, onder andere over de inschrijving voor de taallessen in 2020–2021.

Taal naar Keuze op de Espritscholen in Amsterdam. Foto's: Karijn Helsloot en Eef Schut